Giedrė Kazlauskaitė

meninos

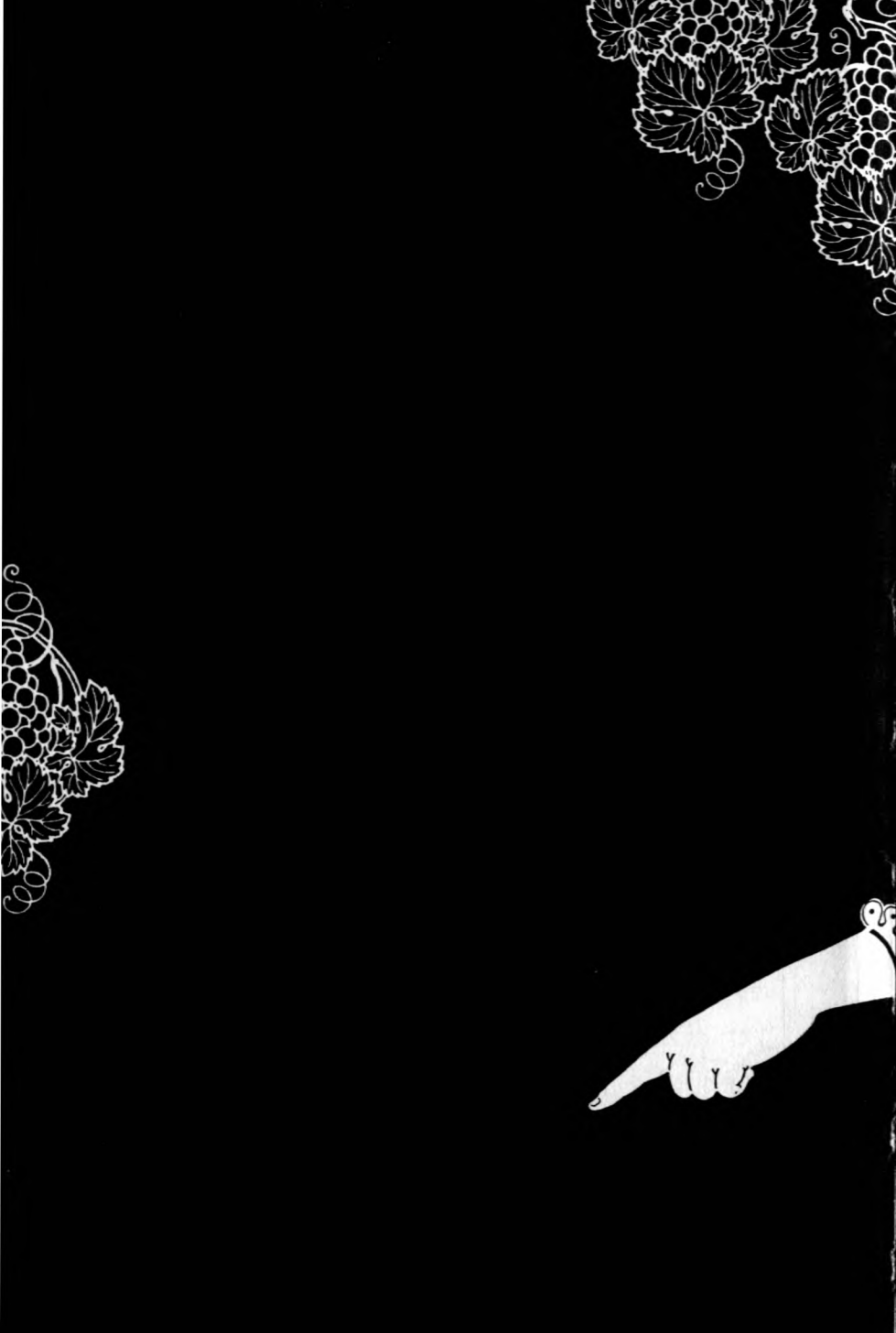

Giedrė Kazlauskaitė

meninos

eilėraščiai

LIETUVOS
RAŠYTOJŲ
SĄJUNGOS
LEIDYKLA

VILNIUS

UDK 821.172-1
Ka687

Knygos išleidimą parėmė

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Už galimybę parašyti knygą autorė dėkoja
Akademie Schloss Solitude

ISBN 978-9986-39-799-1
© Giedrė Kazlauskaitė, 2014
© Dizainas, Deimantė Rybakovienė, 2014
© Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014

vaikui, tamsiausiojo slėnio vedlei

Infantei pina kasas

* * *

Mergaitė balta suknele Europos aikštėj
bėgioja aplink tuos antkapius, ant kurių architektai
turėjo užrašyt Konstituciją ar bent jau simfoniją Nr. 9,
bet paliko vietos grafičiams ir sąmonės riedlentėms.
Stebiu ją iš terasos, aukštai, nors šalta, ir vėjas
kedena jos plaukus, piktokai vartydamas mano lakštus,
lyg norėtų sumerkti Eratos rūbus į atšalusią sriubą.

Skaitau bičiulių (visus juos pažįstu) poeziją, nebesvarbu,
kuris rašo geriau už kurį, ir visos sportinės rungtys
praranda vertes, olimpiadose
šią valandą nustojama lošti, bėgimo takeliai
virsta mirimo takeliais (visi jie rašo geriau
vienas už kitą – oriai ir neskubėdami, laikydamiesi taisyklės
niekuomet nekalbėti, kas ir taip aišku:
juk jau neberūpi nei dangūs, nei tie nelaimingi
moralės dėsniai, vis dar vulgarizuojami sprinterių.
Viskas seniai peraiškinta, suprasta, kas reikia,
dievų vardai išmokti, riedlenčių pamokos paruoštos).
Savo eilėraščiuose jie didžiuodamiesi
virkauja, kad mūsų nedaug, kad nedaug kam
rūpi nukainota Szymborska bei kitos vienišos
knygos, pakeitusios mūsų skurdžias biografijas.
Mergaitė, skaičiuojanti simbolinius antkapius, ropščiasi
ant kiekvieno iš jų – kaip gaila, už rankos ją tempia
moteris senyva, susiruošus išeiti.

Netikėtai (tikresnė už vėją) paglosčius man širdį
Olimpo dievų duktė; jazminas, persų kalba
reiškiantis Dievo dovaną (ji ir iš tikrųjų man reiškia
vėjo nulaužtą jazminą, dėl kurio
užsiverčia knygos ir atšąla sriuba).

Savo eilėraščiuose
jie kelia esminį, patį svarbiausią
mums klausimą, išblukinantį
dangų ir visas morales (kvailų žurnalistų lūpomis
jį postuluoja): kur ta poezija?
Į kurį atsakytų vaikas, prisėdęs ant antkapio: čia.

O kur tas prakeiktas džiaugsmas, su kuriuo mes
grįžtame ir grįžtame į vaikystę?

Kaip norėčiau, kad ji
perskaitytų šias eilutes, kai užaugs.

Banalu sveikinti su gimtadieniu.
Kartoti teletabių manieras, pustytis emotikonais.
Pasišlykštėjimą tau kelia pliušiniai žaislai, net krūpčioji
prekybos centre, priversta praeiti
pro tą meilės lavonų skyrių,
vaikystės karstų lentyną.

Iš medžiagų, kurių beveik nebebūna,
žiedlapių ir tabako lapų, susiraukšlėjusių
saldainių senų popierėlių, rastų pakelėj,
kuriais aprengdavom akmenukus, nes lėlės buvo banalios
iš velveto, krempleno ir šilko,
iš tikėjimo dvasių garderobu
suknelės vasarnamio spintoje.

Suknelės, iš kartos į kartą keliaujančios kaip kūno formų matuoklė,
švytuojančios metais arba dešimtmečiais,
gėlėmis, taškais ir langeliais.
Tokios gražios, bet laikas joms dar neatėjo.
Dar nesilauki, nepasikeitei pažiūrų, turi kaip
reprezentuoti save ne per rūbus, ne per vaikus
ar naminių augintinių grožį ir šlovę.

Net raudonas korsetas, apsiūtas pūkučiais, iš paauglystės,
dievaižin kur gautas, gal sendaikčių parduotuvėj,
svajoja apie laikus, kai įsigysi bent pudelį
ar kitą rengiamą šunį.

O mylimosios, jūs reikalingos kaip mūzos,
bet mano kabykloje jūsų nėra.

Sraigės ant tako: kai kurias sutraiškė mašinos ir dviračiai.
Vis negaliu prabėgti ramiai, atplėšiu jas nuo asfalto
nustumiu kita kryptimi, kišuosi į karmos reikalus. Iš tikrųjų bijau juk
kad nepralenktų manęs. Šilkinė mamos suknelė: ruda,
su baltais žirniukais
į kurią įsikniaubdavau dar nepradėjus gyventi.
Žirniukus skaičiavau, bet nepabaigiau.
Tarsi ievų žiedlapiai žemėje: jie.

Ir atrodo, kad patyriau visus jausmus, nebetrokštu
plojimų nei medaliono su garbana, riterių meilės
atskirties nuo visų ir auksinio
kalbančios papūgos narvelio, kuriame galėčiau čiulbėti;
glostymo (ir prieš plauką), batų Achilo kulnais.
Užuot žirniukus suskaičiavus, raides sau dėlioju
lėtai, senoviniam telefone, ir tai padeda užmušt beprasmybę.

Nebetrokštu patirti daugybės dalykų, kurių taip ilgėjaus –
jūros man nebereikia, šalių svetimų, namų
muzikos kaži kokios – jos iš viso gali nebūti.
Nebetrokštu išmokti kalbų, susipažinti
su įdomiais žmonėmis, gyventi prašmatnų heteros
arba kilnų asketės gyvenimą.
Man nebereikia vaikų, vis tolstu nuo jų ir artėju
link bergždžios interneto vienatvės.

Nebeperku knygų, apie kurias taip svajojau; gardumynų,
kurių neįpirkdavau.
Kraujas iš nosies nebeteka niekad nuo fleitų pūtimo.
Visos didžiosios aistros jau pragyventos, ir nieko didingo
po saule jau nebebus: žinoti arba suprasti
irgi atrodo gviešimasis į nuosavybę.
Nebetrokštu mylėti Dievą visa širdimi, neabejoju jo buvimu,
nesilaikau
jo įsakymų: nesiekiu naujų žvaigždučių savo milinės antpečiuose
nelaukiu, kad drąsiai atjotų pavasaris.
Šokdama į upę nuo tilto, kurį nuolat sapnuoju
dėl simbolinės savo gimties, nirimo į vaisiaus vandenis
grįžimo į įsčias ir krikšto kartojimo –
trokštu tik jausti: esu gyva,
ir vanduo mano sielą aplieja.

* * *

Venecijietiška kaukė, papuošalas,
kurį iš drožlių sidabro dėlioju
tavo antakiui pravertam.

O tos drožlės sidabro iš akmeistų
dūdmaišių ir retežių skrynelių.

Grimo kambaryje, kur vaikystės matronos
vaikščioja gyvos, o tarsi vis vien
būtų iš vaškinių figūrų muziejaus.
Net žvilgsniu bijau jas paliesti,
kvepiančias pudra ir mikrofonais.

Kažkas atbėga į televizorių, minia didelė ir šaukli
su randais nuo retežių, akmenų skrynios po pažastimis:
kol uždeda kaukę man švelniais teptukėliais, girdžiu juos, matau
net užsimerkus prieš veidrodį.

Tai jie, šitie patys barbarai,
jie užsigesino savo cigaretes į akis
poeto, apie kurį dar ilgai veblens
mokykliniuose rašiniuose silpnaminčiai jų palikuonys.

Barbarai tai tie, kurie kalba bar bar
ir jokių gaidų nepažįsta: labai pavydi kalbos
drožlių ir švytėjimo aukso, kurio nuo sidabro neatskiria.
Jų vaikų akyse užmigo dožų rūmų šuniūkščiai.

O aš ir toliau piktybiškai
rašysiu eilėraščius, jie vieninteliai
neapsimoka, nėra naudingi, prieš nieką
nesižemina, išmaldos neprašinėja.

Nieko dramatiška neįvyko – tu nepasikeitei statuso,
neatsiliepei į aktualią diskusiją, neišėjai į gatves
su transparantu, nevirtai blizgiųjų viršelių heroje
(nors efektai nesudėtingi; tiesa, nežmoniško vulgarumo).
Tik iš lėto gyvenai tą kitiems nesuvokiamą, iš pažiūros,
matyt, nepakeliamą gyvenimą, kai naktį riksmu
pabundama nuo košmaro: pasileido sarginis šuo,
simbolizuojantis tai, kas nuolat slepiama –
daug kam jis gali perkąsti gerkles.

Ukrainoje vyko revoliucija, socialiniai tinklai ūžė
ir visi bent kiek asmeniški įrašai tuo metu
atrodė juose apgailėtinai. Jie tuokėsi barikadų fone, jie
ėjo su veidrodžiais prieš Berkutą; vaikas vėlavo kalbėti,
ir mes tąsėme ją pas daktarus, kurie negalėdavo
pasakyti nieko, tik tiek, kad reikia turėti vilties.
Užtat ji atpažindavo savo vardo raides
ant televizoriaus ir skalbimo mašinos, džiaugsmingai
jas tardama: kalbėjo kažkaip japoniškai,
tikriausiai buvo išmokus iš animacinių filmukų
youtube. Tačiau buvo aišku – ji nekalba, kad
nepapasakotų kam nors ko nereikia,
ir mes išgyventume.

Buvo šalta žiema, pradinukų neleisdavo į mokyklas,
o mes veždavom ją į darželį: kad galėčiau nueiti
į seminarus, iš kurių prisimenu tiek, jog per langų stogus
matėsi Bernardinų kryžius; atrodė, ištiesus ranką pasiektum,
prisirišt um fantazijų arklį. Kankino letargas, lyg būčiau
dešimtmetį niekur nėjus, nemačiusi miesto;
žmonės atrodė kitokie, jau labai progresavę,
o vis dėlto disonuojantys po asimetriškais
klasicizmo skliautais. Vėlavau su disertacija,
net motina jau netikėjo manim, sakydavo:
„Kam tau tie mokslai." Sapnuodavau, kad ji suseka,
kaip mes gyvenam – smerkia, reikalauja skyrybų,
rauda, terorizuoja, o mūsų baltas agresyvus
sarginis šuo pasileidžia, jis gali užpulti žmones:
reikia slėptis, kad nepapjautų.

Net jei gyvenom urve (katakombų įvaizdis per taurus),
Maidano šešėlių teatre vis pamatydamos
tikrųjų savo vardų raides, dėl to šuns
nenorėjome prakalbėti.

Atlapuose senukų, kurie juos atsineša
į bažnyčią per Žolinę.

Bet ne tie: skaičiau jūsų knygas, kai ieškojau jose
patvirtinimo jų nedidelei egzistencijai
(ne darželių, senukų).

Kaip labai mudvi džiaugėmės knygomis –
svetimomis, kruopščiai ravėtomis; be jokio
pavydo jausmo belaukiant piršlių.

O vis dėlto prieblandos reikia mano eilėraščiui.
Nedidelio ploto, darželio.
Ir gėlės, kurią vaikas džiovintų
tarp jo ir manęs, iš neatmenamų laikų, senam vadovėly.
Riebaluotų (neplausi juk rankų, jei įkvėpimas)
pirštų dryželių ant klaviatūros.
Rožės galvos, kurią slapta man įdėjai į rankinę tarp nosinaičių.
Vogdama, jei atsimeni,
persidūrei pirštą.

Beveik reikėjo siūti.
O apgijus randui bandyta
naudoti jį vietoj antspaudo, pamakalavus
į pomidorų padažą,
lyg Irvingo romane.

Viešpatie, kiek knygų jau perskaičiau.
Jeigu prislėgtų man karsto dangtį jos visos –
garbingiausias tai būtų antkapis.

* * *

Dar nebuvau skaičius Lacano
o jau žinojau, kad moters nėra.
Vyrai buvo apreiškę.

Troleibusuose bijodavau greta jų atsisėsti
arijų žvilgsniais, pasitikinčių savimi, išsiskėtusių
per pusantro krėslo.

O aš gerai atsimenu, ką man kalbėjo Wislawa, turėjusi tapti
balerina, bet troškusi būti dailininke; keistomis kalbomis
mes kalbėjomės
su Piterio akcentu, jį jai įsūdijo
išdžiūvusios choreografės, kurių taip neapkenčiau;
mokytojos žilomis galvomis, juodais kaspinais
pasiramsčiuodamos lazdomis jos ateidavo
į valgyklą pasverti varškės, kad Wislawa
kai išvėmė kartoninę *Napoleono* dėžutę
liautųsi piešusi porcijas.
Ak, kaip siaubingai ji išdavė visa tai, ką tadaise kalbėjo!
Vien tam, kad galėtų
viena šlaunimi prisiglausti
tos pusės krėslo troleibuse.

O aš atsimenu, ką man kalbėjo
kita Wislawa, parašiusi
apie Heraklito upę, kur žuvis ketvirčiuoja žuvį
jau daug vėliau, ta pačia kalba, beveik pamiršta
išnyrančia iš vaikystės lyg mitas
apie mūsų tebeišvemiamą egzistavimą:
ji nemelavo, kad mėgsta
sentimentalius atvirukus, paauksuotus blizgučiais;
saldžias it deserto varškė
porcelianines skulptūrėles, kryželiu siuvinėtas gulbes.
Jų nuolat ieškojo kičo parduotuvėlėse.
Svėrė lyg porcijas.
Ir kiek daug jų galėjo pirkti po Nobelio!
O jos žodžiai buvo laivai, kuriais paslapčia
išplukdydavau visą *Iliados* vyriją
išplukdžiau nesušokamus savo instinktus,
užmūrijau garsą.

Prie upės pavasarį
taip paukščiai šaukia vieni kitus.

Neturėjau rašomosios mašinėlės, bet turėjau Eriką,
o kai atėjo kompiuterių era,
rašytojai ištarė: sudie, *Erika*,
ir išmetė savąsias mašinėles.

Arkikatedrą globojo tik Dzeusas, o mus – Paladė Atėnė.
Neturėjome jos antikinės skulptūros,
pelėdų, primenančių Harį Poterį,
neteisingai nubaustos Medūzos,
karo vežimų.

Į snaiges ji sukarpė baltų filologijos įvadą,
tuos studijų laikų konspektus, tebekvepiančius
kopijavimo aparato dulkėmis,
žodžių tvėrimo moliu,
išlukštendama jas tarsi šokoladinius kiaušinius
ir suklijuodama ant užšalusio televizoriaus.

Rytų kovos menai, fechtavimas –
buvo jai taip gražu, o aš negalėjau žiūrėti.
Bet juk tą patį atlieku žodžiais, – pasiaiškinau.
Kol nebuvo išmokusi smogti, jautėsi nesaugi.

Dievai rodėsi didelio keistumo, tik iš dalies
panašūs į žolę, dangų, medžius: jie buvo ir yra amžinai.
Niekas nemokėjo plaukti, kai kuriuos
suėsdavo leopardai, ereliai, smaugliai; mažesniuosius
mes patys suėsdavom, kol stojo didžiulis gaisras.

Ji įplaukė didžiuliu laivu, priešakį puošė
Atėnės galva, o visuotinio sapno metu
abėcėlė sudiktuota mums buvo:
išmesti negalima, ko neturi.

Dėl trijų eilučių gaišau kone valandą
dėliodama nejučia sudraskytą rankraštį, nors
apčiuopom prisiminiau ten užrašytas mintis.

Bijojau, kad nesugebėsiu jų perlipdyti:
kažkas panašaus Dievui, matyt,
yra nutikę su neįgaliais žmonėmis.

Sumegzti visus siūlus, ne vien raudonus,
suvalgyti visą maistą, ne vien sugedusį,
toks, matyt, esti Minotauro ieškojimas.

O kadais buvau atidžiau, negu ruošė, pasirengusi mirčiai;
neimdavau kreditinių kortelių, išeidama į parduotuvę tamsiu
paros metu.
Neidavau iš namų, neišsiskalbusi nešvarių drabužių.
Dienoraštį rašiau užuominomis.
Visus kompromituojančius laiškus ar žinutes iškart sunaikindavau.
Rankraščių paprasčiausiai nebuvo, bijojau juos net pradėti.
Netvarkinga rašysena gąsdino labiau už nuosavas išmatas, vėmalus,
menstruacijas, pleiskanas, gleives, blogą burnos
kvapą, neskalbtus apatinius, prakaitą ir panašiai.

Bet vis vien kompiuteris tiksliai žino, su kuo aš miegojau –
tie žmonės nuolat dega žalia šviesa, jie *online*
iš daugybės potencialių adresatų pirmieji, nors jau
seniai nebesišnekam.

Gėjai perka cukrinius gaidelius –
gal net mergaitei, kurią atpažinčiau
iš anketos *gayline*.

Nuolat bijau, kad troleibusuose ar bibliotekoj
galiu ją susitikti – asimetriškomis akimis,
dvelkiančią Beigbeder'io sužalota jaunyste.

Koks naivus, liguistai romantizuotas ir padrikas
jos savęs aiškinimas (ir mano toks buvo!), dar
prieš pasaulio griuvimą ir akliną liūdesį,
po kurio išeini į turgų ir lengvai parsiduodi.

Gražios ieško nevaikiškų, moteriškos – nevyriškų,
būtinai su ilgais plaukais, linksmų, ne purvakraujų.

Meduolinės širdys ir krišnaitų pyragai,
iš vytelių pinti lopšiai, klumpių drožėjų peiliai,
bjaurios veltinio gėlės, daug nereikalingo šlamšto –
štai ir visa, ką siūlome vieni kitiems.

Tuo ilgu keliu, kuriuo dėl spūsties ir šventadienio
nevaikščioja karalaičiai – nuo Žvėryno cerkvės lig Arkikatedros,
kurių šiaip jau nepastebėtume, jei ne varpai.

Infantė pozuoja dailininkui

* * *

spalvotos
šlifuoto stiklo šukelės
tokias galima nuryti
vaikas ir nurytų
palaikęs saldainiais

kurių man neleido išbarstyt presbiterijoj
tų Sniego karalienės raidžių
vietoj karoliukų žaidimo
jas norėjau palikti
kaip laišką:
čia sudužo mano širdis,
leiskite bent šukes susirinkti

tas biseris kuris daug vėliau
rimuosis su diseriu
lydėjęs mane po ligonines
ir medinių bažnyčių tarpulenčiuos
kasos aparato plyšiuos
paliktas kajams ir gerdoms
hessių kulto knygyne

į kurį atnešdavo laiškus
niekaip nenuryjamų knygų skaitytojas
gan dažnai stoviniuojantis prie altorių
dekoruotų kermošiaus saldainių stiuku

vargu ar jis meldėsi
kad eilėraščiais atsakyčiau

popieriniam voke ant kurio
tikrai būtų pašto antspaudas
fragile

* * *

jeigu ant stalo gulėtų Sokrato
nuotrauka, pacituočiau ką nors
iš Sokrato

Sigitas Parulskis

Keitėsi tūkstantmetis, ir gyventi buvo palyginti lengva.

Daug lengviau, tarkim, nei žmogbeždžionėms, kurioms reikėjo
stotis ant kojų
ėsti žalią mėsą, kad nors kiek padidėtų smegenys.

Lengviau negu tiems, kurie dar nemokėjo
užsiraugti net alkoholio, o visą laiką
dirbo, smaugėsi, kad išgyventų
o mes galėtume sau dykinėti.

Mano kambaryje tuo laiku nebuvo jokių portretų, tik veidrodis.
Visos knygos lentynose, kad nestebėtų manęs
autorių nuotraukomis, atsainiai paguldytos kniūbsčios.

Nei tėvų, nei mylimųjų –
jokių veidų rėmeliuose, jokių paveikslų
jokių skalpų, jokių išpjautų liežuvių.

Nėra net gėlių, jos visos nudžiūvo
nuo naktimis triukšmaujančio *Mezzo*
su pirmykščių tautų barabanais.

Kone visi bičiuliai jau metę gerti
vis dažniau ateinu susitikti su jais bibliotekon
(tiksliau, su jų knygom), nors jie dar gyvi.

Kaip ilgai kurpėme visokias niekam, atrodo, nereikalingas
recenzijas
ir laikraščius, kuriuose citavome vieni kitus.
Ar ieškojom veikėjams vardų kalendoriuose.
Svajodami, jog, kai praturtėsim
juk turėsim ne vien knygų ir ekslibrisų į jas klijuot
bet po penkis didelius šunis, daug vaikų
gal net kur galvą priglausti (pavyzdžiui, į galinį viršelį).

Visą gyvenimą skaičiau ir rašiau, ir daugiau
vis norėjau.

O nors jis daug mažiau vertas
už mieste besišlaistantį juokdarį Nikodemą
kuris pats dirba meno kūriniu.

Buvo tiek plepėta apie angelo plunksną,
nebetikėjau ja.

O radau ant kompiuterio klaviatūros
išdriskusią medžiagos skiautelę.

Kartūninę, margą, tokie ir turėtų
būti dievų gimtadieniai.

Kas atsitiko? Mūsų neberemia kunigaikščiai?
Nusigręžė impresarijai?

Puode, kur verdančios bulvės kelia pūkuotas galvas,
galingesne už mano kalba
kuždėdamos akių vardus.

Kai gimiau, laiškanešė atnešė *Rabotnicą* ir *Krestjanką*,
kuriose mokė, kaip svogūnu išblizginti veidrodžius,
išsiuvinėti gėles uniformų apykaklaitėse.

Prakeiktas *Rigoletto*, ten buvo gražus duetas – tėvas
dainuoja dukteriai, kad nuo ašarų kartais būna lengviau;
kai buvau trylikos, dar nepamačiau tame
jokio dirbtinumo, juolab ir pati rašiau
tuo metu operą, suprantama, neišėjo.

Siūlai iš vaikystės rūbų, kurie buvo vis permezgami ir permezgami į didesnius megztinius, galų gale praslinko ir mano pačios pirštais.

Apipelijusi akvarelė, *Bielyje noči*, išnaudotos visos mėlynos spalvos, o ką jau ten piešt reikėjo taip mėlyno?

Kai ateidavo daug svečių,
tekdavo skusti ką tik nukastas bulves.
Jų kailiniai kaip senovės žemėlapiai,
tik nutrinki šalis nuo žemės paviršaus.

Bulvių gaubliai man
parodė tą šalį, neužvaldytą,
nepriklausomą, niekieno.

Atlantida, neverki manęs,
juk ir aš tavęs neverkiau.

* * *

Kol rašiau, man nebuvo gaila drugelio
besiblaškančio kambaryje: tarsi mintis aplink galvą jis sukosi
plakdamas lango stiklus ir užuolaidos tinklą
versdamas Biblijos žvejo tinklu.

Įstabaus Dievo kūrinio, kuriame užrašytas pasaulis
aš negelbėjau, negalėdama atsitraukti
nuo eilėraščio, nors jis daug negražesnis
net jei gyvens kiek ilgiau.

Čia nieko nėra išskirtinio,
sufleruoja išdilusios freskos; istorijoje
tokių nemažai jau būta.

Ir jiems drebėjo kinkos, ir jie
vilkėjo vestuviniais kostiumais.

Žiovauja komisijos nariai, kikena
paskutinėse eilėse doktorantai
ir jauni daktarai.

Kas mėgaujasi gražumu iš balos,
kas kabinėjasi prie lotyniškų frazių –
vis mirtingos kalbėtojų rūšys.

Mūsų kūnai, kuriuos represavome
taip individualiai, kad beveik savo noru –
kūnai kaip augalai sielų vazonuose –
nejaugi ne jie atspindi tuos laipsnius?

Mūsų tonai ramūs, net kai smogia
hierarchai į paširdžius; kostiuminiai
įvaizdžiai it šarvai mus pridengia.

Tebūnie palaiminta akademinė disciplina,
nuolat slopinusi tai, kas dabar jau
netikėčiausiais būdais ištrykšta.

Jaustis laisvu nuosavam kūne; laisvu
nuo asmeninio mito, kurį susikūrei –

Sarbievijaus kiemo kalėjiman
sprausdamas ir sprausdamas
besijuokiančio fontano čiurkšles.

Spermių scena iš Alleno filmo:
žūsi, jeigu nebėgsi kartu
su visais, net jeigu nenori.

Gaila man angelų sargų, turinčių saugoti recidyvistus;
savajam nedrįsčiau ir į akis pažvelgti. Tad jei teks su juo susidurti,
spruksiu neatsigręždama, lyg būtų jis Basiliskas.

Pamenu, abu tėvai susitiko, kad pasipasakotų vienas kitam apie
antrąsias skyrybas,
o aš (keturiolikos) išėjau į Rachmaninovo koncertą.
Čia ne iš savigailos pasakoju, buvau pratus save užimti opera
ir teatru.

Muzika ir triumfuojantys kompleksai, kuriuos jis užrašė
savo psichiatrui, išgydžiusiam jį nuo kūrybinės krizės;
net ir aš toje salėje patekau į hipnozę.

O juk tas pats ištiko ir *8 su puse*, ir Woodį Alleną, subjaurojusį
psichoanalizę,
tam tikra prasme ir mane, nors nesu tokio didelio recidyvo.
Toji muzika, tie filmai, tas popierius vadovėlių, iš kurio
lankstydavom origami,
pasislėpusios už laptopų; keturiasdešimt pacientų.
Bičiulė (kurią jūs žinote, kurią dar atsiųsiu), rašiusi tokias sms:

Yra gi atvejų filmuos, kai šrinkai sugriešija, bet šitas highly professional.
Klausimas, ar norėtum jo, jei šiaip būtų vyriokas, ne tavo sielos
prižiūrėtojas.
Jei kūną tradiciškai laikysim kalėjimu.

Su tais dviem lagaminais rankose, kuriuos sapnavau,
galėtumėt nebent svogūnus išnešti, taip nirtulingai pjaustytus
širdies tvenkinių apvalymui.

Ko verti mano baisiausieji, įspūdingi sapnai,
jeigu jie netaps literatūra? Ko vertos visos stipendijos, už kurias
įsirengiau galvoje vargonus?

Atsimenat, juk siaubingai neapkenčiau feminisčių,
tikėdama, jog tik pati viena turiu teisę sugriauti miestus,
kuriuose stovi paminklai Patinui Nugalėtojui,
laimingosios kregždutės išlestomis akimis.

Po androcido, kai dangoraižius pakeis didelės karstinės daubos
ir lytys tebetrauks viena kitą.

Po disertacijos, lyg būtų sudegę namai, o kitų
nespėjome dar pastatyti.

Jeigu kartais numirtumėt pirmas, aš nusipirksiu riedlentę,
ledlaužį sielos grotoms. Kuri veikiausiai prislėgs,
lyg būtų užkritęs pianinas.

Sugrįžtu prie aliejaus, Fra Angelico mėlynumo,
apie kurį sužinojau pirmiausiai
iš Maironio eilėraščio.

Dangaus rūmas, kuriame, aiškini senstančiai motinai,
visiems užteks vietos, į jį vedantys laiptai, majų žiaurumu
pasižymi sapno architektūra, antklodė iš smegenų,
vaikas su kojomis vietoj rankų.

Tarp dviejų aušrų, Kūrėjo akių slaptųjų,
iš didelio gaisro, uždaryto nežinomam kūne.

Vitrinų amžius, per dažnai matome savo atvaizdus,
tiek visur to stiklo, net autobuso lange, kur bepasisuksi,
esi priversta save regėti.

O pas mane įjungtas radijas penktadieniais, vietoj mėsos;
visur, net autobusuose pakliūnama į bendras įsčias,
bet užvis brangesnis nuosavas skausmas.

Vaikystėje daug kartų vesdavo į tas pačias galerijas
ir į bažnyčias, slapčia nešiojausi švirkštą su vandeniu.
Liguistas įprotis niekam nematant
palikti ašaras ant nereliginių paveikslų.

Piešti tekdavo kvailomis temomis, pvz., *Kalinio mintys*,
žiopliukės, pripiešdavom papūgų narvuose,
reginčių vaiduoklius ant sienos;
„Gal tos šmėklos kaip tik narve, o anapus – tikrovė?" –
klausė transcendentiniai mokytojai.

Dievų takais, bepėdžiais takeliais
mane vedė sunešioti puantai, kuriuos išmetė balerinos,
ateidavom su jais į valgyklą.

Dvi aušros, du mano nakties šviesuliai,
be akių raudanti siena.

Gimiau, kad patirčiau
šito begalinio liūdesio virbus,
už kurių niekam vietos nebus.

> Ten mušasi, daužosi, pjaunasi, koliojasi, kiekvieną naują žmogų skrodžia savo gailiom kvailom akelėm, iščiupinėtų, jei galėtų, iki kaulų smegenų, ir vis blogo, vis baisaus ieško, knisasi stačiai aikštingai.
>
> *Iš Janinos Degutytės laiško studijų bičiulei, 1955*

Per pusšimtį metų mažai kas pasikeitė.
Arklius išstūmė dviračiai, dilgėles
teberenka raganavimui.

Ne gimtinei (ak, apsirikome! Manėme,
čia bus homofobijos. Neverta skaityti toliau)
skirtas šitas eilėraštis.

Jūs tyčiojotės iš musulmonų berniukų
tyrų, ilgesingų maldų,
uolieji vaivorykščių krovikai.

Monarchų vestuvės ir popiežių laidotuvės,
raganų sąskrydžiai, *eros* ir *thanatos* –
tik pabandykit iš manęs tą atimti.

O kiekvienas mėnuo baisesnis
už buvusį, vis daugiau juodumos
ir beprasmybės, kurios nepateisina knygos
nei pornografija.

Grįšiu namo, atsikimšiu baltojo vyno.
Per žinias būtinai praneš: kas nors numirė.
Klasikinė muzika pripasakos *jouisance* istorijų.

Mergaitės man dovanodavo angelus –
savo pačių nertus, veltus, sniege išgulėtus,
nepanašius į tuos, kurie prieš Kalėdas
atsiranda ant mokyklų langų –
popieriniai, vienodi, trikampiai,
be talijos, it paršai.

Melsiuosi iš principo, ateistiniais sumetimais.
Buvau įsimylėjusi vyrą ir moterį, galų gale pačią save,
bet teletabių dar niekada neteko.

Kad senelė, kurią jie norėtų prikelti
iš kapų milžinų,
būčiau aš, svajojanti
juos visus pamatyti.

Atrodo, pirmąkart tai įvyko užtemdytoj klasėj –
rodė paveikslų skaidres, reikėjo juos atpažinti:
atpažinau. Kaip ir jūsų raštus šniukštinėjant
apima gero pažymio jausmas.

Tas nežinomas žodis, lyg nuo „menas“,
lyg reiškiantis freilinas, lyg mergaites portugališkai;
o infantė tai jokiu būdu ne paprasčiausia princesė –
veikiau nuo žodžio „infantili“, kuriuo tiek buvo plojama,
kad be paniekos susitapatinta.

Svitas mėgsta visi, ypač tie, kurie ploja;
nesitikėkim, kad jie mus pamiršo.

Tokia infantili, jog tiki Mamardašviliu –
mirties yra tik gyvenime, anapusybės nebus;
net jos pasąmonėje, kurios narstymas ir esąs
tikrasis gyvenimas, nėra dievų vaizdinių.

Ir vis vien ji religiška lig panagių; vietoj maldos
švokščia radijas – mylimosios balsu,
vos girdimu, per nusisiūbavusias bangas,
autoriaus (gal dailininko) apreiškimas.

Vietoj išpažinčių, valydama pašto dėžutę,
ji stengiasi trinti savo biografiją –
pati svetimų raštelių nemėgdavo rasti
knygose iš bibliotekos.

Tik kelis laiškus norėtųsi pasilikti,
kuriuose nesimato netaisyklingų
žmonių tuštybės; kerzinių žymių
ant rūmų parketo.

Meninos, jūs rašote dienoraščius, prieinamus
man, vujaristei, ir juose galiu pasitikrinti:
juk panašūs, kaip kadais popieriniuose
mano sąsiuviniuose (nenoriu atminti, kur jie).

Kol kūdikis mokosi vaikščioti (plaukti
išmoko anksčiau, negu vaikščioti), belieka sekioti
dvidešimtmetes, jų kone vulgariai
atviruose tinklaraščiuose
kartais paliekant pabaisos pėdą.

Deja, mano gyvenimas yra literatūra,
todėl jokių mažiau perversiškų
hobių aš neturiu.

Tai egoistinis interesas –
kataloguoti personažus, kaip vienas
režisierius pamokė: tarsi kokius drabužius
sukabinti į spintą, o panaudosi ar ne, bus matyt.

Gerai išsiaiškinti jų motyvacijas;
kad ir transvestitas toj spintoj
atrastų įtinkantį aksesuarą.

Tie nereikšmingi sapfizmai, kurie neišgelbės teksto;
ta niekam neįdomi, neliteratūriška mergina ir draugai,
kurie figūruoja kaip sociumo galios balastas;
ta erzinanti šeima, kurioje
visi serga patologišku sentimentalumu –
manau, jūs gyvenat *Meninų* paveiksle.

Jūsų tikrovė man jau anapus; dvidešimt vienerių
dar tikrai neturėjau merginos ir net minties apie tai,
tačiau jau turėjau knygą.

Todėl piktdžiugiškai smalsu, kaip jūs
romantizuojate rašytojystę, nors jai reikia ne vien
daug dykinėjimo ir vienišumo,
atsižadėjimo kurti.

Kelių pražūtingų metų su alkoholiu,
neįgalumo rašyti, kol atsipeikėji,
ieškodama tau priskirto
skardinio naktipuodžio numerio.

Dėl kalbos, su kuria (labiau, negu su meiluže)
ne tik gyvenama, bet ir miegama, sapnuose
nuolat gludinant savo sakinius.

* * *

Tavęs laukdama
perbridau šaltą upę.
Pasroviui, rinkdama šiukšles –
butelius, dviračių detales,
batus, elektrinius arbatinukus,
svetimus kontraceptikus.

Viena mergina (kartu su visais tenai ėjome,
traukė povandeninė archeologija)
rado sidabro taurę, su vynuogių
bareljefu, tarp dviejų
senų vienuolynų įkritusią.

Turi prisiminti – saulė, sušlapę
rudi abitai tarp Vilnios akmenų,
žaluma trykštantis sodas.

Tuomet dar nežinojau, kad galima
du kartus į tą pačią upę įbristi –
tu ir aš, skirtingomis kojomis
(dar nežinojau, kad tu manyje).

Stiklo šukės, vandens nugludintos, švelnios
tos upės dugne – kūdikiams žaisti;
net slogos negavau.

Infantė koplyčioje

* * *

Kaip toli liko laisvi
sužmogėję paukščiai, kasryt
išgiedantys Zacharijo giesmę,
kol sinchroniškai plaukiame
per ryškiųjų plunksnų sapnus.

O pažadina vaikų klyksmai, *jau, pasiduodu, negalima*
kitų pėdom, arba kokios gaujos
siausmas su dviračiais, tame areale
kažkodėl vadinamais *trandalietais*.

Lyg pieščiau nuvytusias zinijas,
pieštukų drožles žolėje ar šiaip iliustracijas
žmogiapaukščių vadovėliams: ne veltui
Sandman komiksuose gyvena
tavieji fantazmai.

Kai motina tarp skalbinių
užsimiršus dainuoja,
tai būna nepanašu
į Nykos laivus, nors ir taip niekada
nesteigčiau savęs per svetimas eilutes
ar jau pastatytus filmus.

O šventieji beprasmiai darbai!
Maldos poreikis apima jus atliekant.
Ravėti žoles, lyg Hado galvą ieškotum
ir jo pamišimas sukiltų
beprotybe drugelių virš zinijų.

Našlaičių laistymas, turintis
grynai estetinę prasmę (įsigeriančio į žemę
vandens garsas ir lysvės spalva) bei mieli
plastmasiniai pokemonai
daržo archeologijoje: lobis, kurį užsikasė
papūgų kartos vaikai.

Paprastieji kvailučių rankdarbiai, išdidžiai
pavadinti darbais, kad padėtų
be pykčio suprasti, jog neturi
su saule susijusių misijų
ir gyveni, kad ištvertum
nuolatinio sukimosi pykinimą.

O papūgų maldos vaikystės giraitėse,
padėjusios tapti tokia, kaip visi.

* * *

Rugsėjį senelio kieme
į žolę pradeda birti
graikiniai riešutai.

Apsimesdami kaštonais,
slepiantys savo kilmę žaliuose kiautuose
nuo vietinių rūpintojėlių,
kurie lyg dar tiki šiek tiek, jog medžiuos
gyvena protėvių vėlės.

Nematomieji dievai, susibarę vardan
diskurso įtvirtinimo ir nimfų alyvų giraitėse,
ląstelių nepasidalindami
augalų ir gyvūnų, ir grybų
suskilusiose karalystėse,
į riešutmedį suskriedavo jie
aukso karūnom pakaustytais
smegenų pusrutulių skarabėjais,
kurių gausiai ganydavos ties vandens balija,
prie akmenų, kuriuose vis dar rasdavom
velnio nagų iš pasaulio tvėrimo mūšių.

Atsiklaupus klausaus, pridėjus prie žemės ausį –
jokio garso toje žolėje, jokio kriauklės ūžimo.
Tarp vaikystės kiautų, iš kurių išlukštendavau
svetimųjų demiurgų galvas;
apie riešutą riešutėlį dažnai
tais palaimingais laikais
dainavo per radiją.

Svarbiausia man buvo užkasti po juo visus negražius,
nelaimingus juodraščius, Ra akimi
jau nužiūrėtus deivės Hathor, rimtos ir rūsčios;
ruošėsi ji tuo metu požeminio sekreto
egzaminui iš hermeneutikos.

O vėliau viskas buvo ne taip, kaip
aprašyta knygose; toks tamsus ir pelėsingas
pasirodė tas kambarys, į kurį
ją surištą įvedė.

Po riešutmedžiu, senelio augintu
atokiau nuo bežadžių vaikystės šventyklų –
švenčiau aš gyvenimą ir netroškau mirties;
ir saldžią mišių patarnautojų gėlą
klūpodami ant šakų per ilgai
kentėjo mano kukučiai berniūkščiai.

Baltų suknelių tais laikais
nebuvo įmanoma taip paprastai gauti.

Dviejų klasės draugių mamos dirbo siuvėjomis:
su jomis ir derėtasi.

Mama norėjo, kad nebūtų tokia paprasta kaip visų,
todėl krūtinės dalį ir padalkas
siuvinėjo miestelyje garsi moteris, matematikė,
pagal brėžinį iš vokiško žurnalo.

Baltais šilko siūlais, it išpjautą apendicitą, užsiuvo
ne, ne nekaltybę (ji apskritai vėlokai suvokta), tik širdį.

Kaip tik buvo pasikeitus politika, iš nereliginės – į religinę:
nelabai žinota, kaip toks rūbas privalo atrodyt, tad remtasi
šeimos nuotraukomis iš tarpukario.

Jose aiškiai matėsi rūtos, aplink žvakes ir ant mergaičių galvų,
tai ir man dubeny šalto vandens iš vakaro laikė supintas rūtas.
O plaukus susuko ant raiščiukų, kad būtų garbanos
(nes mano tada dar buvo tiesūs kaip stagarai).

Neturėjau baltų batų, tad skolintasi,
kad gražiai atrodyčiau spalvotoje nuotraukoje
(technikos tais laikais irgi nelabai buvo, todėl fotografą samdė).

Susigėdimo iškilmingumas, kad jau esi atsakinga
už visą pasaulį tarsi koks Kristus.
Be to, būsi priversta nuolat užsiimti išpažinčių
kūryba, vadinas, ir disciplina;
reguliariai kęsti mišių nuobodybę
be jokio aiškiai apčiuopiamo tikslo,
pvz., suknelės (ištekėti neketinau).

Jau žinojau, kad išvažiuosiu mokytis į didelį miestą,
už 200 km nuo namų, kur visi šneka kitu akcentu,
daug švelnesniu; močiutė peržegnojo prieš išeinant į stotį.

Buvau labai verkus tik dėl papūgų, kurios išskrido
iš blogai uždaryto narvo: jas išvydome sodo medžiuose,
išdavikiškai, kaip niekad laimingas.

Vieną pavyko sugauti, o kitą, liudija matę kaimynai,
suėdė katė.

Niekad nesijaučiau tokia
laiminga, kaip Pirmosios Komunijos dieną:
tiksliai žinanti, kas esu
ir kad augančios krūtys
į dvi dalis padalina.

Rubenso moterys jau apdainuotos,
ką aš, smulkmė, galiu bepridurti.

Nebent apie dailiai senstančią odą,
susiraukšlėjusius sėdmenis, nužįstas krūtis –
tarsi pirmoji jas būčiau pamačius.

Perėjau daug kambarių, visuose
stovėjo panašūs foteliai, buvo palikta
nemažai tuščios erdvės, kabojo
depresyvūs paveikslai ant sienų, po jais
sėdėdavo moterys, imituojančios *pas des deux*.

Po to, kai pasikorė viena
iš bendramokslių, vis fantazuodavau,
kad sugrįžtu į klasę ir atsivertusi
sąsiuvinį rašau vienetą, du
devynetus ir kurį nors galinį
paauglystės metų skaičių –
šeši, septyni, aštuoni –
pragaras yra atmintis.

Jūsų paveiksluose nėra vyrų,
pastaruoju metu domitės literatūra,
klausotės kvyrų muzikos –
vis dėlto tai ne apie mane,
iš to nepavyks suprasti.

Jeigu kada dar tapčiau viena
iš jų, gražiųjų, optimistiškais judesiais
mankštinčiausi, reikšmingai prisėdusi jūrą;
šaukčiau „gėda" praeinantiems vyrams.

Jeigu kada dar pavyktų
stropiai berašant skaitmenis
prikelti iš mirusiųjų –
ne žmones, tik prietarus
ir puikybę.

Kol kas vien matuojuosi drabužius
didelių parduotuvių
persirengimo kabinose;
veidrodžiuose stebiu
savo dalinį nuogumą,
tiek kartų atpasakotą,
o vis viena nustebinantį –
tuo, kad jokie apdarai
nepanašūs į mano kūną.

Gali mintinai (ir be veidrodžio)
nusipiešti autoportretą, bet tebus
muliažas iš moterų pliažo.

Tarsi bjaurios plastmasinės
lėlės, kurias kai kurios feministės
užsideda ant viršelių, laikydamos,
matyt, lyties arba kūno, arba primestų
reikalavimų simboliais.

Ne apie mane visa tai:
jeigu kančia mažesnė nei visad,
apiplėšia laikas; kol gulėjai,
į vieną tašką žiūrėdama, kiti mokėsi
užsienio kalbų, domėjosi
progresyviomis idėjomis.

Užtat labiausiai ramina moterų pliažas –
kapinynas gyvųjų, belaikių, nuogų.

Liūdi lėlės, išaugusios sukneles.

vaikystėje hipnotizuodavau vištas,
troškau burtininkystės

tik daug vėliau sužinojau, kad nemiga –
tai atsisakymas mirti

atkakliai šią privilegiją niekinau,
iš pat mažens

žaisdavau pirštais, lyg jie būtų
pirmykščiai žmonės, gyvenantys urvuose,
po antklode; pižamos raukšlės, bizonų
atvaizdai ant uolų, mano nubrozdinti keliai,
alijošiaus kompresai, bintų kvapai,
besilupančios žaizdos –
blausi šviesa iš virtuvės,
kur žaidžia didieji

jeigu kartais sapnuodavau,
tai kad skrendu;
reiškiniai taip gerai iš dangaus matydavos,
panoramiškai

jei būdravau, tai atminties laiku
tekdavo skristi;
atrodė – liko tik mintys, kitiems
ir minčių nelieka

vėliau, mirdama nuo būdravimų,
lovoje tarsi spyruokliniam karste
apdainavau kai ką, vadinasi, atsilyginau
už taip naiviai išvogtus siužetus
iš biografijos

* * *

Erdvė, kurią užvaldai.
Lyg kūdikystėje, kai dar neskyrei, kur koja, o kur lovos kraštas.
Visas pasaulis – tavo, jis neturėjo ribų, galbūt ligi šiol jų neturi.
Ir tu esi Viešpatė, motinos ir jos krūtų, abstrakčios
žmogiaveidės minios, ateinančios retkarčiais
ir ryškėjančių kambario formų.

Gimiau, kai tau buvo penkiolika, ir mirė taurus kankinys
mano miestelyje, kunigas, visi disidentai važiavo jo laidoti.
Ūgtelėjusi tikėjau, kad reinkarnavausi į jį,
nešdavau gėlių jam ant kapo, prie varpinės
kalbėdavau vaiko maldas, kuriose neprašydavau nieko,
išskyrus jo sielą.
Kur buvo tuomet siela tavoji?

Erdvė, erdvė begalinė, nomadų namai.
Rūmai ir jų kambariai, kur baigiasi mano rankos ir kojos?
Kas tos moterys, kalbančios su manim?
Kur dingo manoji drąsa ir beprotiškas įžūlumas?
Kodėl taip išbluko pirklių audiniai,
kuriais suvystė pozuotojas? Į medinius arkliukus susitraukė
mūsų šyvos ir sartos bažnyčios?
Per hebrajų kalbas ir matematiką
buvom nutolusios viena nuo kitos,

tarsi nesisveikinančios bloko kaimynės, arba antagonistai
mudviejų disertacijų vadovai, rašantys savo blokus
į tuos pačius laikraščius.

Ačiū Dievui, tu nežinai mano gėdingų prekybos centrų,
kuriuose vaikščioju lyg pamišusi po vyrų
ir moterų parduotuves, lyg neapsispręsdama, kas esu
ir kur mano kambarys; karnavališki mūsų kaklaraiščiai
bei peteliškės, ant nematomų geto gėlių
persiplėštuose drabužiuose,
kuriuos taip skubame, jog pamirštame nusirengti.

Tu neegzaminavai manęs, kaip intelektualieji kiti,
trokštantys įsitikinti savo pranašumu;
niekada nepažeminai savo žinojimu.

Lentynoje, kurią nugrioviau netyčia –
segtuvai su antikvariniais žurnalais, liudijantys,
kad egzistuoja tik dvi erdvės užvaldymo schemos, ir pagal jas
tu nebūsi mano sesuo anei motina:
mokslas ir gyvenimas,
iš kurių šaipiausi,
mokslas ir gyvenimas.

Aurora buvo herojų laivas,
kol pasakoje gyvenom.

Kvepiantys testosteronu berniukai
ją mėgdavo piešti, nors niekad nematė.
Kai po parado iššaudavo tuščiais šoviniais,
bėgdavo rinkti gilzių tarp kareiviškų antkapių.
Rožiapirštė sparnuota deivė, šafrano spalvos drabužiais
iš auksinių indų laistanti rasą. Mokykloje
tikėjome kilnumu to šūvio, pradėjusio revoliuciją.

Vėliau nebeliko lopšių, ir žmonės
sūpuoklėse supo savo mažus vaikus.
Ganyti išleisdavo tik jiems suaugus.

Kol buvau embrionas,
svajodavau apie anapus,
neišsivysčiusiomis akimis
matydavau vaizdinius rojaus.

Tie sapnai apie Dievą
nenupasakojami, verčiantys
patikėti jo nelogišku buvimu
net pilvo ertmėj, kur ganėsi jos gyvuliai.

Filosofui žmogus rašydavo laiškus –
nepritapėliai gyvena po vandeniu,
o žodžiai yra silpni, per glebių raumenų,
naminių mutantų kaulais.

Po vandeniu, po vandeniu
kreiserių pilvuose, aukso induose vietoj žiedų,
sutartinis žegnojimasis ties tavo vartais.
Nusidažėme plaukus žilai, kaip toji aktorė iš *Valandų*,
vietoj pliušo arkos
užrašiusi tau erškėtrožių krūmą
su švelniai geliančiomis kamanėmis.

Dvylika vasarų ganiau savo gyvulius, o tik dabar
išgirdau, kaip tigrų balsais
susišaukia povai.

Krikštaduktei

Išdidi, lyg būtum mano pačios duktė, iriuosi pro žmones

Tavo ta užduotis apie sakramentus, kuriems naudoja aliejų –
sapnavau, kad sutvirtino antrąkart, nors negalima
buvau tiesiog pamiršus, amnezijos ištikta
o be to egzistuoja dar vienas sakramentas, aštuntasis
apie kurį negaliu kol kas pasakoti

Vaikeli, visada atsimink, kad
tobulieji nevaikšto į maldos namus;
mano nuodėmės kiek kitokios, negu *Krikštatėvyje*, bet
aš irgi panašias nešioju

Pakartoto įstatymo knygoje, kur parašyta
jog keturiasdešimt kirčių galima duoti, bet ne daugiau
kitaip žmogus bus pažemintas –
panašus saikas eilėraščiams

Su berniukais mes neturėjome nieko bendra, tik hominido statusą;
nerinkome jų pinigų, nenešiojome ąžuolo mitrų
nebučiavom ekranų altorių

Su berniukų apeigomis mes neturėjome nieko bendra:
jie nepaduodavo mums rankų, kartais net nesisveikindavo
poezija jiems reiškė varžybas, o mums – rūbus, kuriuos turime
nusimegzti

Tebepavydžiu jiems turėjimo ką pasakyti – regis
neturėjome nieko bendra, išskyrus vaikystę

Tik čia, per vaikų mišias, laikinai
jiems atleidžiu

* * *

Pavasarį balkone pasisėjau daržovių;
gailiam atminimui tų, kuriuos
buvau sutikus ligoninėse.

Pirkau žemės polietileniniuose maišuose,
namo vežiaus ją ant dviračio,
nedidelį, karstinį sklypą.

Silpnutės, sugeltusios vazonuose,
jos nematė tikro lietaus, net nedrįso
svajoti, jog ne viską dar kiti *apdainavo*;
tokie kaip Maironis arba panašūs.
Nebeturėdamos ko pridurti, jos
užmezgė suvytusias pupeles.

O kitos nieko neužmezgė, bejėgės ir bergždžios:
jos nežinojo, kad viską, kas buvo šnekėta per pamokas,
teks gležnu savo kailiu patikrinti –
neverta pasitikėti niekuo, tegul kiti
nekritiškai garbina savo mokytojus.

Apeiti genties principą, vaikams
neduoti savo veikėjų vardų ir nuolat
kelti atvirkštinius, nei vadovėlyje, klausimus:
kodėl bolševikai sušaudė carus? Kodėl nėra nieko plėšresnio
už vidaus imperijos mechanizmus? Kada liausis
apgaulingas visatos plėtimasis?

Valingieji iš daržo sakys: patys kalti,
vengė fizinio darbo, judėjimo, saulės;
o apskritai jie tinginiai.

Su tomis balkono daržovėmis
palaimingai ilgai mes žiūrėdavom televizorių –
nuosava kvailybė arčiau sielos.

Taip gražiai nuvyto bijūnai,
susiraukšlėdami it oda močiutės.

Nusimovus tinklines kojines –
futbolo vartai ant kojų.

Namai paruošti, tu tik ateik:
palangės užtiestos švariais skudurėliais
dilgėlėms, ramunėlėms, liepžiedžiams.

Druskinė krito nuo vėjo gūsio: ne tik nesudužo,
neišbyrėjo nė grūdelis, stovi ant grindų
keturiomis molinėmis kojytėmis.

Ne veltui lyg magnetas traukė šventyklos;
sekti Dievu tarsi šunimi, labai aiškiai atsiskiriant
nuo visų šunidžių taisyklių; žegnotis
iš balos nuo šventoriaus,
baidyti blogas dvasias.

Tegu visokie niekšai ir priešai
jiems matomoje vietoje
virsta devyniais dešimtadaliais žmonijos, kurių
niekada neištversiu dėl kvapo; netrokšdama
turėti su jais jokių reikalų.

Tegu gėda krenta ant jų namų,
ant jų nemokėjimo kalbėti;
teapsėda juos įsitikinimas,
kad jie išsilavino.

O paskui stojo vėsi vasara, viskas kvepėjo spurgomis ir saldainiais,
ore tvyrojo sekmadienių šventybė, kurios
niekada nenusipirks ateistai ir aktyvistai.

Tačiau argi lietus turi tėvą?
Ar jis, toksai migdantis, nėra vienišesnis
už krapylo lašus?

Deja, literatūra yra tik žodžiai,
ir nors poezijos vakaruose, anot vieno,
kalbėjusio per žinias, visi miega –

tie, miegantieji, ir yra mūsų sekta.

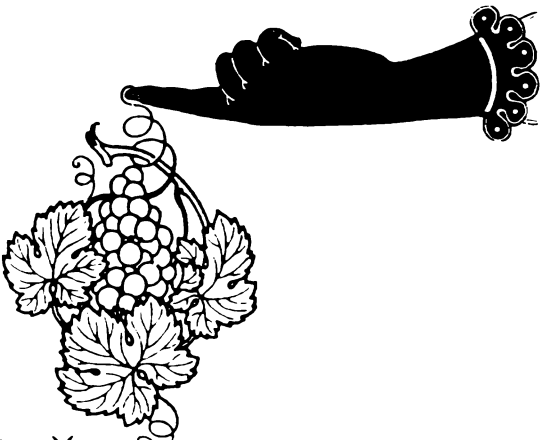

Pažas

* * *

dar vienam
kuris net nežinojo
bet labai rimtai pažiūrėjo
į pasakojimą apie Foucault meilužį

neikit arčiau kaip per vėjo gūsį
kai išvystu save visais rakursais
ergo, šukuojamą

atsimenu tik fragmentus

dramblio kaulo šukos, plaukų segtukai, atsiųsti iš Venecijos
banaliosios Venecijos, kuria drįsta grožėtis prasčiokai;
o ne viena ateinu, veidą it skydą atsinešu

aliejumi blizganti drobė, narcizas anapus

jau pasakojau apie tai, stiklo šukelės
(nors turėjo būti stiklo rutuliukai, tik jų tuo metu negamino)
magister ludens diplomas

buvo velniškai gabus žaidėjas, bet neatitiko kiti duomenys

mokykloje ir namie
mokė bijoti smulkių stiklo šukelių
jei patenka į kraują, miršti maždaug per minutę, kol jos
nukeliauja į širdį
ką reiktų veikti tą paskutinę minutę?

išsipinti kasas

* * *

trokšdama nugalėti moiras, permezgiau siūlus
likusius nuo vaikystės rūbų, gerai juos jaučiu
prigludusius, lyg nebūčiau išaugus

pergudrauti interneto voratinklius, suprasti pasaulio tvarką
motinos išmanytąsias ląsteles

siūlus ji suvyniodavo
ant suglamžytų laikraščių skiaučių
ir tešlainių „Spalis" etikečių;
išskydusių karamelių popierėlių
vos atmenamo, mėtinio skonio
(kodėl neišsaugojau tos kolekcijos!)

Ir moiros pabaigė savo darbus;
tam ir mezgiau, kad juos perskaityčiau
po paslaptį kiekviename kamuolėlyje

užtat knygų lentynos buvo nesunkiai išardomos
dažnam kraustymuisi

taip sutaupėme laiką, namų
nebuvome vertos

Mieste, kurį aklieji apgraibom atpažindavo, kai reikėdavo bausti; iš pedofilija dvelkiančių angelų ant sienų. Prieš juos, tiesa, buvo iš špagato pintos pelėdos, bet tik okupacijos metais. Dar negyvi karveliai, uždusę pašto dėžutėse, su paskubom nurytais meilės laiškais skrandukuose, vos pasprukę iš cenzūros nagų.

Kokia ramybė ten buvo gyventi be televizoriaus! Kiekvieną mėnesį nusipirkdavau naują meno albumą ir jį vartydavau, ypač dažnai žiemomis, gerdama spalvas. Kai supratau, jog turbūt esu berniukas, ir prasitariau apie tai pažui, jis ramiai konstatavo: „Prie šito tiesiog priprantama."

Buvau išmokusi su jomis draugauti, bet žinojau, kad iš tikrųjų nesu jos.

„Žiūrėkite filmus ir skaitykite poeziją", – buvo pataręs jai vienas dėstytojas, matyt, sociologas. Jos jaukiame bendrabučio kambaryje žiūrėjome *Migruojančius paukščius*: balsas už kadro pasakė, kad paukščiai gimsta, gerai žinodami fizikos dėsnius, ir leido suprasti, jog vienintelė žmogaus gyvenimo prasmė, kaip ir paukščių (nors mes visiškai nenutuokiam, kas jie yra) – išgyventi.

Sėdėjom tarsi kine, ir mūsų rankos lietėsi. Priverčiau ją du kartus žiūrėti tą filmą, nors jis turbūt ilgas ir nuobodus.

Man tik pasirodė keista, kad būdama ketveriais metais vyresnė, dalyvauju tokiuose žaidimuose. Juk tai neužaugusių vaikų reikalas, infantilizuotų santykių stovykla, iš kurios reikės išvažiuoti, vasarai baigiantis.

Ji paklausė, ar aš tikinti Dievą. Atsakiau, kad vos vos. Gyvūnai, pridūriau, yra vienas smarkiausių Dievo buvimo įrodymų. Mat turim susigalvoję baletą ir aukštakulnius, bet niekada neprilygsim japoniškoms gervėms.

Mintyse formulavau, ką sakyčiau jaunoms negabioms studentėms (nors ji buvo turbūt gabi, čia kita asociacija), beveik dar vaikams, jei kada tapčiau dėstytoja. Kanalai, kuriais slystame, nepadeda mums patirti magnetinės žemės traukos. Mūsų visų interesai siauri, ir mes esam toli nuo tiesos. Neapsiribokite jais. Domėkitės matematika, jeigu turite laisvo laiko, skirkite jį iš pirmo žvilgsnio beprasmiškiems, nenaudingiems dalykams, ir jie padės išgyventi.

Paskui ji rodė vaikystės nuotraukas: darželio vaikai kvailais karnavalo kostiumais, besišypsantys reto gašlumo pabaisai Kalėdų seneliui. Su vaikystės drauge; unifikuojantys tarybiniai treningai ir vienintelio šalyje fabriko megztukai, kuriuos visi turėjome (net aš, kitame respublikos kampe). Karnavalo masuotė, labai graži moteris (greičiausiai auklėtoja), tyrinėjantis Sapho žvilgsnis, įsmeigtas į ją, tuomet dar mažą mergaitę.

Niekada jos netyrinėjau vien dėl fenomenologijos, neturėjau tokio niekingo tikslo.

O ryte kranai sukinėjosi po dangų, nors tai neįmanomas laikas, visagalio miego laikas. Jai reikėjo eiti į darbą, ji rūkė balkone (visos mažos mergaitės taip žaidžia dideles).

Nelipau ant pastolių už lango (nors turėjau tuoj pat išlipti pro tą devintą ar kažkelintą aukštą ir eiti namo). Juk būčiau garantuotai nukritus, ir visiems sukėlus labai daug rūpesčių. Be to, neturėjau gyvybės draudimo.

Kiek laiko dar turėsime slėptis? – galvojau. Gatvėje nejaučiau geismo, aš apskritai negeidžiu žmonių, tų niekuo dėtų moterų, jeigu jos sužinojusios bijotų.

Aklieji, murmantys Homero maldas, mosikuojantys jo garbanomis, įmontuotomis į altorius.

Laiškelis pažui: viename paskutinių seilėjamų vokų, prapjaunamas tik specialiu mini kardu laiškams pjaustyti, ant rankų darbo popieriaus. Vienintelis sakinys, raudonu rašalu (reikėjo visos knygos jam išsitekti): „Prie to niekada nepriprantama." Taip pat supratau, kad jis nebegali būti žaidimų draugu.

Niekad nesu patyrus didesnio nusivylimo.

* * *

Jeigu reikėtų mano tėvui nukaldint
sarkofagą savo nekilmingai dukrai,
iš ko jisai, vargšas, jį nulipdytų?
Juk neturim nei herbų,
nei kilnūs gyvūnai ar paukščiai
ar bibliniai augalai ten netiktų.
Išskyrus kokius kvailus drugelius
arba laumžirgį, nutūpusį ant suknygėjusio dangčio.

Išdavikiškai nusigręžtų
artimaisiais turėję man tapti
Heideggeris su Husserliu:
neleistų tikrai puošyboj ežiukų ar ratų naudoti.

Dar nebent Renesanso piešėjų tinkleliai,
virstantys mano vienintele
sporto rūšim ir įrodymu, jog perspektyvoje
egzistuoja tik trys svajonių matavimai –
gėris, grožis, neapčiuopiamoji tiesa,
dėl kurių sukyla karai ir griūva valstybės;
kupolas, kolonos, fontanai.

Tinklai damigelių plaukuos ir
drabužių valstybėse arba slidaus it žuvis
liutnią bepaišančio
jauno pameistrio karingumas.

Kažkur nueit, kažką pamatyt.
Moteris troleibuse telefonu

Nes jeigu nors kiek turtingas, tai automatiškai idiotas.
Vargu ar sutiks su ja eiti į neapsimokantį reginį.
Čia aš stoviu, Martynai Liuteri.

O ji tokia klasikinė, jog iškeltieji styginių smičiai
krentantys ant altų funikulierių lynų –
jos koordinačių sistema.

Galėtų dirbti, pvz., psichologe
versti jaunas merginas, kad įvardytų
ko jos gyvenime nori pasiekti.

Jeigu būčiau gimus Senovės Graikijoj
gal dirbčiau puodų žiedėja
interpretuočiau akis, atgręžtas į pačią save.

Jeigu būčiau gimus prieš revoliuciją
gal *libertinė* būčiau, aptarnaujanti Napoleono vyriją
(tik karas tuos liurbius sykiais paverčia vyrais).

Jeigu būčiau gimus prieš šimtmetį, Žemaitės apsakyme
neišgyvenčiau ilgiau dvidešimt penkerių
nuo apendicito jau mirusi būčiau.

Ką pati norėčiau nuveikti savaitgalį?
Žiūrėti kvailokus filmus per televizorių
apsiverkiant iš katarsio, megzti.

Daug labiau negu gyventi rytoj trokštu gyventi vakar.

Ačiū akademikams, išmokė oriai kvėpuoti:
tėvo pėdomis aš nevaikštau, motinos palaikų nenešioju.

Gyvenu tarsi Čechovo *Vyšnių sode*: dūžta likimai,
bet su įsikalbėta Ranevskaja geriam arbatą.

Išmokau nerašyti ir niekur nesibastyti –
net į poezijos vakarus, bičiulių parodų atidarymus,
knygų pristatymus, neskaityti jų knygų!

Vienuolė buvau, vegetavau bibliotekoje;
matydavau daug panašių į save, bet jie
nekėlė noro susipažinti, vien žindimo instinktus.

It Patroklo kūną jie mane valkiojo savo vežimais –
jaunuoliai, šnekantys nebeatpažįstamomis kalbomis,
semiotikų fenomenologija iš vadovėlio.

Sklidina gyvių galva (antidepresantai nualino odą) –
Nojaus laivas, plukdantis išrinktuosius;
dvi skirtingai žiūrinčios akys, kaip Čiurlionio *Praeityje*.

Keista, Dekaloge
nesama įsako rūpintis savo vaikais –
automatiškai jie yra turtas.

Matyt, patriarchalai surašė.

Skelbė užrašas ant mėsinės durų pro kurias iššygiavo meilės paradas kuriame vieni sutrypė kitus o vis tiek norėjau ją nužudyti

Įspėjo pažįstami jog tai šiurpoka yra ir patenki į nuodėmę po kurios gyvenimas baigtas žinojau tą ir pati

Neįperkamieji laikraščiai ir žurnalai visuomet nueidavau į prekybos centrą jų paskaityti būdavo taip baisu kad nenušautų koks maniakas įsivaizduodavau kaip krentu ir nuo šūvių virstu faršu tokiu kaip mėsos skyriuje o viršuje kur turėtų būti dangus lyg niekur nieko ramiai sau bendrauja prasilenkiantys eskalatoriai

Prie mirties palengva pratino prieš užmušdami prisigalvodavo įvairiausių kankinimo būdų tai geležinė kaukė tai kastracija tai cheminės intervencijos į smegenis visa jų bėda mano turtas nebuvo laikas jo man reikėjo tik tiek kiek reikia eilėraščiui

Po to tik nebepajėgdavau skaityti reikėdavo pjautis rankas pamatyti kūną ir kraują *I'm slightly mad* staiga prisiminiau jog turiu jaunystės nuotraukų su labai panašiu *pedikės* įvaizdžiu užtai pažinau jį lyg nutvilkyta Dali kalibras kur jau ten Jacksonui

Nekenčiau jos už garbinimą kuris buvo šuniškas ir religinis draudžiantis būti netobuliems tegu ji grįžta į savo Trojį

O aš garbinau netobulybę man ji buvo graži ir visi pritempimai prie tobulybių ją tik pažemino

Dangaus žvaigždės kurios reiškė nežinomų daugiaaukščių ir gatvių žiburius lyg skautų stovykloj žvelgiant pro teleskopą (kartą jau buvau šaudykloje šovus bet šoviau labai prastai nežiūrėdama į taikinį nes šautuvas buvo sunkus ir dar prieš kažką ten nuspaudus išsigąsdavai garso)

Tik tamsoje išdrįsome išlaisvinti savo svaigulį o juodasis laike užmušantis dienas kaip naminius paukščius kūne kurio nenoriu neatpažintų lavonų turte kurį iššarstėme savo noru

Be laikrodžio net nesuvokiau chronometrijos pasibaigus baterijai vis prisimindavau klasiko „Mozerį" sustojusį jo mirties valandą

Žvilgteltum į metų laikus tačiau medžiai mąsto sniegu užsiėmę

EILĖRAŠTIS DUKRAI, MIEGANČIAI AUTOMOBILYJE SU VESTUVINIU KASPINU

Atleisk, niekada neturėsiu tokių tradicinių vestuvių,
į kokias vežėmės tave pirmąkart, kai tuokėsi mūsų draugai.

Nesuvažiuos taikūs giminės, negros muzikantų kapela,
nešoks trankieji rateliai; nešnarės saldainiai pintinėse.

Driežas užlips ant karšto akmens prie Nemuno,
o neseniai gimusieji manys – svetimi žaislai yra ir savi,
dar ne laikas vaduotis iš komunizmo, kuris galbūt prigimtinis.

Tau taip patiko šokti vestuvėse – jeigu būtum infantė,
gaubiama geriausios tapybos ir svitos iš „Žiedų valdovo",
kasdien nešiotum vestuvinius kaspinus.

Tačiau visos gyvensime gan represuotai, užgniaužusios kvapą
ir erosą,
atsargiai meluodamos nepažįstamiems ir artimiesiems.

Driežai nusitraukia uodegas, žaislai atsižada šeimininkų,
laikas žinoti: nykštukai ir donos turi savų interesų –
padlaižiai, net jei nesamdyti, išduoda.

Padariau daug klaidų: nuo pat pradžių buvo aišku,
kad bus įskaudintos bent dvi moterys; taip pat
niekuo dėtas vyras, nuolat persekiojamas kaltės jausmo.

Tokiose situacijose net abortas vadinamas etiniu sprendimu;
bet, laimei, žmogaus troškimai nėra racionalūs.

Jie kaip varvantis apelsinas, kurį išplėšei mums iš rankų,
pamačiusi, kaip dalinamės jį perpus; dar nemokėjai kramtyti.

Ir tu juk labiausiai mėgsti žaisti aštriais daiktais:
virbalais, adatom, žirklėmis, peiliais; uždraustieji masina ašmenys.

Bet yra šviesos spindulėlių tavo atsiradimo istorijoje; jeigu tai
nuodėmė,
gyvenau dėl tos nuodėmės, o jeigu klaida, nebūčiau norėjusi gimti,
jeigu būčiau jos nepadarius.

Tesudūžta veidrodis su tėvų atspindžiais: juk sukūrė tave ne jie,
o dailininkas skeptišku veidu: vadinas, galbūt egzistuoja
nemirtingumas, dievai, proto suluošinta mistika.

Turėjau tokį kaprizą – visu savo gyvenimu protestuoti prieš šeimą;
gal net pati jį pasirinkau, juk troškimų išmokstama.

Prieš patvaldystę ir tironiją, nuoseklias gėdinimo pakopas;
prieš tūžmingą minią, skanduojančią „Pederastai, namo“.

Nenorėjau būti šunim, kuris kaulija
trupinių nuo Viešpaties stalo.

Dabar nekvėpuok, oras gali būti aštrus,
veidrodžio šukele įpjauti į plautį.

Pirmiausia, mokė poetas, nors tai ir sunku,
mylėti kalbą; ir ypač, pridurčiau – ją žeminančius.
Kalbėti ne saugiose sakyklose ir auditorijose,
o į tuštumą, beviltiškose interneto svetainėse,
kur joks kalbantysis niekam neįdomus;
kalbėti, kol imsi girdėti aidą ir savo
pačios citatas visai kituose kontekstuose.

Iš motinos mokantis, kuri lyg *Iliados* laivus
išvardina maistą: barščiai, rauginti agurkai,
kopūstai ir spanguolės, šparagų pupelės –
su tokiu religiniu atsidavimu, lyg nebūtų gyvenime
nieko svarbesnio už neatliktus lauko darbus.
Virtuvė yra mūsų bažnyčia, o vidaus imperijoje
imperatorė – *alma lingua*.

Labiausiai saugotis tų, kurie neabejoja savo žinojimu,
ir nevertinti žmonėse *iq*, ir kalbėti miniai kvailių veidais,
kuri čia pat išjuoks tai, kas tau šventa;
nesiremti į nieką, ypač į gimines, į vadinamuosius
kraujo ryšius, į savanorius draugus (tiksliau, į tuos,
kurie norėtų jais būti, tik neišlaikė kelių
beveik fonetinių reikalavimų).

Eilėraštis ir eilėraštis, esė ir esė, recenzija knygai.
Ne romanas, ne monografija.
Tėvo buvimo įrodymai.

Nuotraukose jis visada vienas:
net renginiuose, iš visų pusių
spaudžiamas žmonių, sugeba
pasilikti vienas.

Vidurnaktį aš esu vėjas, tas pats,
kuris šaukia vaikus žinodamas,
kad medžiuose juoduose
kraujas greit sužaliuos.

* * *

Sapne mes keliavome per geležinkelį
klausydamies bėgių virpesio, vis priglausdami prie jų ausis;
daužydami kūju bėgius, kad traukinys
nuvirstų nuo savo linijos
ant kurios stotyje gulėjo (nematėm, tačiau žinojom)
mažametis veikėjas iš Karamazovų.
Reikėjo saugotis pro šalį švilpiančių traukinių.
Virpesys buvo mūsų eilėraščiai.

Nejučia pamilsti rašytojus, kai susirašai jų gimimo datas
kokiam nors teoriniam pranešimui.
Arba trauki juos girtus iš pastalių, kad ir kaip anksčiau nemylėjai.
Dar tas Karamazovo kompleksas (įsisąmonintas Edipo)
kai maldauji dievų apsaugot nuo knygos.

Mes neturėjom namų, mums nereikėjo turto;
susapnavau paskutinę eilutę, kurią pašnibždėjo
paauglystėj mylėtas kunigas lenkas: *jestem puella*.

Infantei pina kasas

Mergaitė balta suknele... 9
Suknelės, kurios laukia savo valandos 11
Bėgiojimas parke 13
Venecijietiška kaukė... 15
Silentium 17
Gėlių darželiai 19
Dar nebuvau skaičius Lacano... 21
Laikraščio mitas 23
Tangrama iš suplėšyto rankraščio 25
Kaziuko mugė 27

Infantė pozuoja dailininkui

spalvotos... 31
Keitėsi tūkstantmetis... 33
Don't cry for me, Atlantida 35
Kol rašiau... 37
Disertacijos gynimas 38
Eilėraštis *šrinkui* (o kaipgi be jo) 40

Tarp dviejų aušrų 43
Gays power 45
Meninos 47
Tavęs laukdama... 51

Infantė koplyčioje

Kaip toli liko laisvi... 55
Rugsėjį senelio kieme... 57
Pirmoji komunija 59
Moterų pliažas 61
Apdainavau 64
Erdvė, kurią užvaldai... 66
Aurora 68
Vaikų mišios 70
Pavasarį balkone pasisėjau daržovių... 72
Argi lietus turi tėvą *(Jb 38, 28)* 74

Pažas

dar vienam... 79
trokšdama nugalėti moiras, permezgiau siūlus... 81
Kai aš buvau berniuku 82

Jeigu reikėtų mano tėvui nukaldint... 85
Gyvenimo tikslas 87
Enfant sympathique 89
Nežudyk 91
Eilėraštis dukrai, miegančiai automobilyje su vestuviniu kaspinu 93
Kraujo grupė 96
Sapne mes keliavome per geležinkelį... 98

Už knygos struktūrą esu dėkinga anoniminiam interneto komentatoriui, kadaise pavadinusiam mane infante. Velázquezą toji replika tik pritraukė, o ne atvirkščiai. Demonstratyvių ryšių su tapyba stengiuosi neturėti, bet *cv* jų nuotrupų yra (nebaigta nacionalinė M. K. Čiurlionio menų mokykla, nepradėtos studijos dailės akademijoje).

Svarbiu „Meninų" rašymo kontekstu tapo vengimas rašyti disertaciją apie Vincą Mykolaitį-Putiną (tačiau tai daug gėdingesnis *cv* faktas). Būta kvailo juokelio, kad apsigynusi dėstysiu kursą „Putinas ir aš". Bijau, galima pavadinti šią knygą savotiškais tokio fantazmo konspektais.

Galimas daiktas, akademinius reikalus bus užnuodiję du sezonai Lietuvos televizijoje. Todėl ir televizorius eilėraščiuose – ne atsitiktinis motyvas, o sapnų intarpai – tragikomiška viešumo pasekmė. Ko negali papasakoti iš ekrano, išduoda sapno metaforos.

Prie kontekstų derėtų paminėti plaukimą *šatėnų* tekstais, darbą redakcijoje. Devyniasdešimt šeštųjų „Šiaurės Atėnai", kuriuos skaitydavau autobuse, važiuodama į mokyklą, man ir liko idealas; kitaip sakant, Prousto kvapų simbolikoje jie man reiškia *madeleine*.

Giedrė Kazlauskaitė

9 789986 397991